# CONCLUZIILE AVOCATULUI GENERAL JÁN MAZÁK prezentate la 8 iulie 2010 [1]

1. Prezenta cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare formulată de Verwaltungsgericht Schwerin (Tribunalul Administrativ din Schwerin, Germania) are ca obiect interpretarea articolului 40 alineatul (5) din Regulamentul (CE) nr. 1782/2003 al Consiliului [2]. În esență, litigiul dintre părțile din acțiunea principală, domnul Grootes și Amt für Landwirtschaft Parchim (Oficiul pentru Agricultură din Parchim, denumit în continuare „Amt"), se referă la statutul ce trebuie acordat unui anumit teren (denumit în continuare „terenul în cauză"), și anume statutul de teren arabil sau de pășune. Această întrebare este importantă pentru calcularea cuantumului drepturilor la plată [3].

## I — Cadrul juridic

### A — *Reglementarea Uniunii*

2. Regulamentul prevede o formă de sprijin pentru venitul agricultorilor denumită schema de plată unică (în continuare „SPU"). Articolul 40 din regulament, intitulat „Circumstanțe excepționale", prevede:

„(1) Prin derogare de la articolul 37, orice agricultor a cărui producție a fost grav afectată în decursul perioadei de referință de

1 — Limba originală: engleza.

2 — Regulamentul din 29 septembrie 2003 de stabilire a normelor comune pentru schemele de sprijin direct în cadrul politicii agricole comune și de stabilire a anumitor scheme de sprijin pentru agricultori și de modificare a Regulamentelor (CEE) nr. 2019/93, (CE) nr. 1452/2001, (CE) nr. 1453/2001, (CE) nr. 1454/2001, (CE) nr. 1868/94, (CE) nr. 1251/1999, (CE) nr. 1254/1999, (CE) nr. 1673/2000, (CEE) nr. 2358/71 și (CE) nr. 2529/2001 (JO L 270, p. 1, Ediție specială, 03/vol. 49, p. 177), astfel cum a fost modificat prin Regulamentul (CE) nr. 319/2006 al Consiliului (JO L 58, p. 32, Ediție specială, 03/vol. 70, p. 108) (denumit în continuare „regulamentul"). Se poate constata că, până în prezent, acest regulament a determinat formularea a 10 cereri de pronunțare a unei hotărâri preliminare de către instanțele naționale: a se vedea Hotărârea din 11 martie 2008, Jager (C-420/06, Rep., p. I-1315), Hotărârea din 16 iulie 2009, Horvath, (C-428/07, Rep., p. I-6355), Hotărârea din 22 octombrie 2009, Elbertsen (C-449/08, Rep., p. I-10241), Hotărârea din 21 ianuarie 2010, van Dijk (C-470/08, Rep., p. I-603), Hotărârea din 20 mai 2010, Harms (C-434/08, Rep., p. I-4431), și următoarele cauze pendinte: cauza C-61/09, Niedermair-Schiemann (în care am prezentat concluzii la 11 mai 2010), cauza C-133/09, Uzonyi, cauza C-153/09, Agrargut Bäbeli, cauzele conexate C-230/09 și C-231/09, Etling și Etling, și cauza C-536/09, Omejc.

3 — Se pare că, în landul Mecklenburg-Pomerania Occidentală, cuantumul calculat în funcție de suprafață aplicabil terenurilor arabile este de 308,50 EUR pe hectar, în timp ce cuantumul aplicabil pășunilor permanente este de doar 59,84 EUR pe hectar.

un caz de forță majoră sau de circumstanțe excepționale survenite înaintea sau în timpul respectivei perioade de referință este autorizat să solicite calcularea cuantumului de referință pe baza anului sau anilor calendaristici ai perioadei de referință care nu au fost afectați de cazuri de forță majoră sau de circumstanțe excepționale.

[...]

(3) Într-un termen stabilit de fiecare stat membru, agricultorul în cauză notifică autorității competente un caz de forță majoră sau de circumstanțe excepționale, furnizând în același timp dovezi considerate satisfăcătoare de autoritatea în cauză.

(4) Cazurile recunoscute de autoritatea competentă ca fiind de forță majoră sau circumstanțe excepționale sunt, de exemplu:

(a) decesul agricultorului;

(b) incapacitatea profesională de lungă durată a agricultorului;

(c) o catastrofă naturală de proporții care afectează grav suprafețele agricole ale exploatației;

(d) distrugerea accidentală a clădirilor exploatației, destinate creșterii animalelor;

(e) o epizootie care afectează o parte sau întregul șeptel al agricultorului.

(5) Alineatele (1), (2) și (3) din prezentul articol se aplică *mutatis mutandis* agricultorilor care, în decursul perioadei de referință, trebuie să respecte angajamente agroecologice în temeiul Regulamentului (CEE) nr. 2078/92 [al Consiliului] [JO L 215, p. 85] și al Regulamentului (CE) nr. 1257/1999 [al Consiliului] [JO L 160, p. 80, Ediție specială, 03/vol. 28, p. 134] […]

În cazul în care angajamentele acoperă atât perioada de referință, cât și perioada prevăzută la alineatul (2) din prezentul articol, statele membre stabilesc, pe baza unor criterii

obiective și astfel încât să asigure un tratament egal al agricultorilor și să evite denaturarea pieței și a concurenței, un cuantum de referință care să respecte normele detaliate ce urmează a fi stabilite de către Comisie conform procedurii prevăzute la articolul 144 alineatul (2)."

3. Conform secțiunii 1 a capitolului 5 din regulament, intitulat „Aplicarea regională și facultativă", statele membre pot pune în aplicare SPU la nivel regional. Potrivit articolului 58 alineatele (1) și (3) din regulament, un stat membru poate decide punerea în aplicare la nivel regional a SPU prevăzute la capitolele 1-4 prin împărțirea între regiuni a plafonului prevăzut la articolul 41 după criterii obiective.

4. Articolul 59 alineatul (1) din regulament prevede că „în circumstanțe justificate în mod corespunzător și conform unor criterii obiective, statul membru poate împărți cuantumul total al plafonului regional stabilit în conformitate cu articolul 58 sau o parte din acest plafon între toți agricultorii ale căror exploatații sunt situate în regiunea în cauză, inclusiv cei care nu îndeplinesc criteriile de eligibilitate prevăzute la articolul 33". Articolul 59 alineatul (3) stabilește o regulă pentru calcularea drepturilor în cazul în care are loc împărțirea parțială a cuantumului total al plafonului regional.

5. Potrivit articolului 61 din regulament, intitulat „Pășuni", „[î]n cazul aplicării articolului 59, în limitele plafonului regional sau ale unei părți din acesta și după criterii obiective, statele membre pot de asemenea să stabilească valori unitare diferite pentru drepturile care urmează să fie atribuite agricultorilor prevăzuți la articolul 59 alineatul (1), pentru hectarele de pășuni, la data prevăzută pentru depunerea cererilor de ajutor pe suprafață în 2003, și pentru orice alt hectar eligibil pentru ajutor sau pentru hectarele de pășune permanentă, la data prevăzută pentru depunerea cererilor de ajutor pe suprafață".

6. Capitolul 6 din Regulamentul (CE) nr. 795/2004 al Comisiei [4] conține secțiunea 1, intitulată „Aplicarea regională". În cadrul acestei secțiuni, articolul 38 alineatele (1)-(3) stabilește mai multe norme privind aplicarea articolului 59 alineatele (1) și (2) din regulament. Articolul 38 alineatul (4) din Regulamentul nr. 795/2004 prevede că „articolul 40 din [regulament] și articolul 16 din prezentul regulament se aplică *mutatis mutandis*".

4 — Regulamentul din 21 aprilie 2004 de stabilire a normelor de aplicare a schemei de plată unică prevăzute în Regulamentul (CE) nr. 1782/2003 (JO L 141, p. 1, Ediție specială, 03/vol. 56, p. 193), astfel cum a fost modificat prin Regulamentul (CE) nr. 1974/2004 al Comisiei din 29 octombrie 2004 (JO L 345, p. 85, Ediție specială, 03/vol. 60, p. 274) (denumit în continuare „Regulamentul nr. 795/2004").

B — *Reglementarea națională*

7. În temeiul articolului 2 alineatul 1 din Legea de aplicare a SPU [Betriebsprämiendurchführungsgesetz (BetrPrämDurchfG), denumită în continuare „legea de aplicare"], plata unică se acordă la nivel regional începând cu 1 ianuarie 2005 potrivit modalităților prevăzute de legea menționată și, respectiv, de reglementarea națională de aplicare a SPU.

8. Potrivit articolului 5 alineatul 1 din legea de aplicare, pentru fiecare producător agricol, cuantumul de referință al plății unice este compus, potrivit dispozițiilor articolului 59 alineatul (1) din regulament coroborate cu cele ale alineatului (3) al acestuia, dintr-un cuantum corespunzător exploatației și dintr-un cuantum bazat pe suprafață.

9. Potrivit articolului 5 alineatul 3 din legea de aplicare, „pentru exercițiul bugetar 2005, cuantumul bazat pe suprafață se calculează după cum urmează:

1. Suma cuantumurilor individuale pe exploatație definite la alineatul 2 pentru fiecare regiune se scade din fiecare plafon regional corespunzător definit la articolul 4 alineatul 1.

2. Partea rămasă din plafonul regional, obținută după scăderea efectuată conform regulilor stabilite la alineatul 1, este împărțită în conformitate cu articolul 59 alineatul (3) primul paragraf din [regulament] între suprafețele menționate la această dispoziție pe baza numărului de hectare, cu condiția respectării în cazul fiecărei regiuni a raportului, prevăzut în anexa 2, dintre cuantumul bazat pe suprafață pe hectar eligibil care era folosit ca pășune permanentă la 15 mai 2003 și cuantumul bazat pe suprafață pe hectar eligibil pentru celelalte suprafețe […]"

10. Anexa 2 la legea de aplicare conține un tabel cu raporturile care trebuie respectate între suprafețele destinate pășunilor permanente și suprafețele rezervate altor utilizări și care indică, în cazul landului Mecklenburg-Pomerania Occidentală, un raport de 1 pentru celelalte suprafețe și de 0,194 pentru pășunile permanente.

11. Articolul 13 alineatul 2 din legea de aplicare prevede că, pentru stabilirea cuantumului de referință, cuantumul individual al unei exploatații și cuantumul bazat pe suprafață se vor calcula pe baza anului calendaristic precedent participării la o măsură agroecologică.

**II — Situația de fapt și întrebările preliminare**

12. În anul 1994, terenul în cauză, care fusese înainte teren arabil, a fost transformat în pășune în vederea obținerii ajutorului acordat de Staatliches Amt für Umwelt und Natur (Oficiul de stat pentru Mediu și Natură) din Lübz (denumit în continuare „StAUN") pentru utilizarea pășunilor ca măsură de conservare a mediului.

13. În temeiul Regulamentului nr. 2078/92, în 1999 a fost semnat un nou contract de exploatare cu StAUN, care prevedea că terenul în cauză urma să fie utilizat ca pășune permanentă în perioada cuprinsă între ianuarie 1999 și decembrie 2003. La 1 octombrie 2002, domnul Grootes, în asociere cu tatăl său, a preluat terenul în cauză și, în temeiul unui act adițional din 3 martie 2003, începând de la 31 decembrie 2002, societatea de persoane a preluat drepturile și obligațiile prevăzute în contractul semnat în 1999. Ulterior, domnul Grootes a condus exploatația singur.

14. Terenul în cauză a fost transformat în teren arabil și, în primăvara anului 2004, a fost însămânțat cu porumb de siloz. Domnul Grootes a solicitat, printr-o scrisoare din 6 mai 2005, ca drepturile la plată aferente terenului în cauză să fie calculate pe baza faptului că acesta este utilizat ca teren arabil, și nu ca pășune. Printr-o decizie administrativă din 27 februarie 2006, StAUN a calificat terenul în cauză drept pășune permanentă. Domnul Grootes a atacat această decizie printr-o contestație, care a fost în final respinsă. Autoritățile competente au refuzat să admită că era vorba despre circumstanțe excepționale („Härte" în limba germană), deoarece utilizarea ca pășune a terenului în cauză în temeiul programului StAUN de „utilizare a pășunilor ca măsură de conservare a mediului" nu constituie o măsură agroecologică în sensul articolului 40 alineatul (5) din regulament coroborat cu articolul 13 din legea de aplicare.

15. Domul Grootes a atacat această decizie și solicită în prezent ca Amt să admită că drepturile sale la plată trebuie calculate pe baza utilizării terenului în cauză ca teren arabil. Instanța de trimitere arată că, potrivit articolului 61 din regulament coroborat cu articolul 5 alineatul 3 al doilea paragraf din legea de aplicare, stabilirea drepturilor la plată aferente suprafețelor agricole în funcție de utilizarea acestora ca teren arabil sau ca pășune depinde, în Germania, de modul în care aceste terenuri erau utilizate efectiv la data de 15 mai 2003. Or, la această dată, terenul în cauză era utilizat ca pășune. Prin urmare, recunoașterea unor drepturi la plată întemeiate pe utilizarea terenului în cauză ca teren arabil nu ar fi posibilă decât dacă ar exista o

„circumstanță excepțională” în sensul articolului 40 din regulament.

16. Prin urmare, având în vedere că soluționarea acțiunii principale depinde de interpretarea dreptului comunitar, instanța de trimitere a considerat necesar să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) Împrejurările care constituie circumstanțe excepționale în sensul articolului 40 alineatul (5) din [regulament], în ceea ce privește cuantumul calculat în funcție de suprafață, pot fi recunoscute de asemenea în cazul unei măsuri agroecologice care continuă să își producă efectele la 15 mai 2003 și care se prezintă numai ca o continuare a utilizării ca pășune (permanentă), dar care este legată din punct de vedere temporal – fără vreo întrerupere sau în orice caz «imediat» – de o măsură care are ca obiect conversia acestor terenuri arabile în pășuni permanente?

2) În cazul unui răspuns afirmativ la prima întrebare:

Împrejurările care constituie circumstanțe excepționale în sensul articolului 40 alineatul (5) din [regulament], în ceea ce privește cuantumul calculat în funcție de suprafață, nu pot fi recunoscute decât în cazul schimbării destinației unei suprafețe (prin conversia unor terenuri arabile în pășuni), în cadrul (și exact pentru motivul) participării la o măsură agroecologică în sensul dispoziției menționate?

3) Recunoașterea existenței unor circumstanțe excepționale în sensul articolului 40 alineatul (5) din [regulament] este condiționată de faptul ca producătorul agricol solicitant să fie de asemenea cel care a efectuat conversia sau este posibil ca un alt producător agricol, care «se alătură» ulterior măsurii agroecologice, să invoce cu succes existența unor circumstanțe excepționale?”

## III — Apreciere

A — *Principalele argumente ale părților*

17. Comisia susține în esență că, având în vedere scopul și economia articolului 40 alineatul (5) din regulament, cele două contracte în cauză trebuie considerate un tot unitar. În ceea ce privește cea de a doua întrebare, Comisia arată că, în cadrul calculării cuantumului drepturilor la plată, doar existența unei legături cauzale între schimbarea destinației terenului în cauză și participarea la o măsură agroecologică poate să permită să nu fie luat în considerare faptul că acest teren era efectiv utilizat în continuare ca pășune permanentă la data de referință prevăzută la articolul 61 din regulament. În ceea ce privește cea de a treia întrebare, Comisia susține că, în sensul articolului 40 alineatul (5) din regulament coroborat cu articolul 61, nici identitatea agricultorului care exploatează terenul în perioada vizată (a cărui destinație a fost schimbată din cauza unor circumstanțe excepționale) și nici cea a agricultorului care a schimbat inițial destinația terenului nu prezintă o relevanță deosebită.

18. Domnul Grootes susține în esență că, dacă Germania ar fi optat să pună în aplicare modelul istoric al SPU, articolul 40 alineatul (5) din regulament i-ar fi fost aplicabil în mod direct. Pornind de la scopul și de la economia acestei dispoziții, domnul Grootes deduce că transpunerea regimului prevăzut de aceasta în contextul modelului regional nu ar trebui să conducă la un rezultat diferit. În argumentarea sa, domnul Grootes ajunge la concluzia că, în contextul prezentei cauze, nu prezintă relevanță dacă este vorba despre prima măsură agroecologică sau despre o măsură care reprezintă o continuare a acesteia. În ceea ce privește cea de a doua întrebare, domnul Grootes susține în esență că singurul factor decisiv este faptul că, având în vedere participarea sa la măsura agroecologică, persoana vizată nu putea să utilizeze terenul în alt mod decât ca pășune. Cu privire la cea de a treia întrebare, domnul Grootes susține că, în contextul prezentei spețe, nu prezintă relevanță faptul că terenul în cauză a fost

lucrat anterior, în cadrul unei măsuri agroecologice, de alți producători agricoli.

decât predecesorul său și că va avea același statut juridic ca și acesta din urmă.

B — *Apreciere*

19. Guvernul german susține că data de referință care trebuie luată în considerare este 15 mai 2003. Rezultă că răspunsul la prima întrebare ar trebui să fie în sensul că existența circumstanțelor excepționale trebuie prezumată în cazul în care producția unui agricultor a fost afectată de o măsură agroecologică în perioada de referință, adică la 15 mai 2003, inclusiv în împrejurări precum cele din acțiunea principală. În ceea ce privește cea de a doua întrebare, guvernul german susține că faptul că pășunea permanentă aparținea deja exploatației chiar înainte ca măsura agroecologică să devină operațională și că menținerea sa ca pășune era susținută de măsura agroecologică respectivă nu este suficient pentru a admite existența unei circumstanțe excepționale în sensul articolului 40 alineatul (5). De asemenea, nu este suficient pentru a admite existenței unei circumstanțe excepționale nici faptul că agricultorul a schimbat destinația terenului în pășune permanentă în vederea participării ulterioare la o măsură agroecologică destinată menținerii pășunilor permanente. Cu privire la cea de a treia întrebare, guvernul german susține că, în cazul în care un teren este transferat unui agricultor care acceptă preluarea obligațiilor asumate în cadrul unei măsuri agroecologice, agricultorul respectiv se poate aștepta că nu va fi tratat într-un mod mai puțin favorabil

1. Prima întrebare

20. Prin intermediul primei întrebări adresate, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă, în împrejurări precum cele din acțiunea principală – în care terenul este utilizat ca pășune în cadrul unei măsuri agroecologice care continua să își producă efectele la data de referință prevăzută la articolul 61 din regulament și care constituie numai o continuare a utilizării ca pășune (permanentă), dar care este legată din punct de vedere temporal fără vreo întrerupere de o măsură agroecologică ce are ca obiect conversia acestor terenuri arabile în pășuni permanente –, articolul 40 din acest regulament trebuie interpretat pe baza unei aprecieri globale a măsurii agroecologice anterioare și a celei care îi succedă.

21. În principiu, reiese în mod clar din cuprinsul articolului 40 alineatul (5) din regulament că alineatele (1), (2) și (3) ale articolului 40 se aplică *mutatis mutandis* agricultorilor care, în perioada de referință, trebuie să respecte angajamente agroecologice în temeiul Regulamentului nr. 2078/92 și al Regulamentului nr. 1257/1999.

22. Astfel cum a subliniat guvernul german, ar trebui să considerăm, având în vedere prima întrebare preliminară, că existența unor astfel de angajamente a fost deja stabilită. În plus, articolul 40 alineatul (5) nu conține niciun element care să sugereze că trebuie să fie vorba despre o măsură agroecologică luată pentru prima dată sau că o măsură care este „legată din punct de vedere temporal fără vreo întrerupere […] de o măsură care are ca obiect conversia unor terenuri arabile în pășuni permanente” ar trebui exclusă [5].

23. În primul rând, articolul 37 din regulament stabilește regula generală pentru calcularea cuantumului de referință, care trebuie să fie, în esență, media pe trei ani a valorilor totale ale plăților acordate unui agricultor în cadrul schemelor de ajutor prevăzute în anexa VI la regulament, calculată și adaptată conform anexei VII, în decursul fiecărui an calendaristic din perioada de referință care cuprinde anii calendaristici 2000, 2001 și 2002 [6] („modelul istoric” al SPU). Un agricultor beneficiază de un drept la plată pe hectar, calculat prin împărțirea cuantumului de referință la media pe trei ani a numărului total de hectare care dădeau dreptul, în perioada de referință, la plățile directe a căror listă figurează în anexa VI.

24. Cu toate acestea, Germania a optat pentru „modelul regional” al SPU [7]. În esență, stabilirea drepturilor la plată aferente suprafețelor agricole în funcție de utilizarea acestora ca teren arabil sau ca pășune depinde de modul în care aceste terenuri erau utilizate efectiv la data de 15 mai 2003 [8].

25. Astfel cum a subliniat instanța de trimitere, la această dată terenul în cauză era utilizat

5 — Este interesant de observat că, astfel cum a arătat guvernul german, în legislația landurilor, care sunt libere să adapteze măsurile agroecologice pe care le oferă, se pot regăsi atât măsuri care susțin conversia terenurilor arabile în pășuni permanente, cât și măsuri care încurajează menținerea pășunilor permanente existente, care ar putea fi, în mod legal, destinate altor utilizări.

6 — A se vedea articolul 38 din regulament.

7 — Acest model se bazează, în acest caz, pe articolul 59 alineatul (3) din regulament. Pentru comparația dintre modelul regional și modelul istoric, a se vedea Norer, R., *Rechtsfragen der Reform der Gemeinsamen Agrarpolitik 2003, Einheitliche Betriebsprämie und Cross Compliance in europa-, verfassungs-, verwaltungs- und zivilrechtlicher Analyse*, în NWV, Viena – Graz, 2007, *inter alia* p. 78-89.

8 — A se vedea articolul 61 din regulament coroborat cu articolul 5 alineatul 3 al doilea paragraf din legea de aplicare. Având în vedere întrebările preliminare adresate, prezintă relevanță în speță doar așa-numitul cuantum calculat în funcție de suprafață în temeiul articolului 59 alineatul (3) primul paragraf din regulament.

ca pășune [9]. Prin urmare, recunoașterea, solicitată de domnul Grootes, a unor drepturi la plată întemeiate pe utilizarea terenului în cauză ca teren arabil nu fi posibilă decât în cazul existenței unor circumstanțe excepționale în sensul articolului 40 din regulament [10].

26. Comisia afirmă în mod corect că articolul 61 din regulament nu face nicio referire la articolul 40 [11]. Articolul 61 din regulament, care figurează în secțiunea 1, intitulată „Aplicarea regională", a capitolului 5 din titlul III referitor la SPU, prevede reguli detaliate pentru stabilirea datei de referință care trebuie luată în considerare și nu lasă statelor membre nicio marjă de apreciere în ceea ce privește determinarea perioadei de referință. Rezultă că legiuitorul comunitar nu a stabilit reguli formale pentru aplicarea articolului 40 alineatul (5) din regulament privind schemele de sprijin direct în cadrul articolului 61 și nici nu a împuternicit statele membre să prevadă modul de aplicare a acestuia în temeiul dreptului intern.

27. Cu toate acestea, pare să fie adecvat ca articolul 40 alineatul (5) din regulament să fie aplicat prin analogie în cadrul articolului 61 [12].

28. În acest context, este important să observăm că scopul dispoziției privind circumstanțele excepționale prevăzute la articolul 40 alineatul (5) din regulament este să asigure ca agricultorii care au participat la măsuri de mediu comunitare în sectorul agricol între anii 2000 și 2002 să nu fie afectați de angajamentele asumate cu privire la extensificare. Un astfel de inconvenient poate apărea dacă producția obținută în perioada relevantă pentru calcularea cuantumului de referință a fost afectată în mod negativ din cauza participării la o măsură agroecologică. Este de asemenea posibil – astfel cum se întâmplă și în prezenta cauză – ca, în urma conversiei terenului arabil în pășune în temeiul unui angajament asumat în legătură cu măsuri agroecologice, producătorului agricol să îi fie alocat un cuantum al drepturilor la plată calculat în funcție de suprafață mai mic decât cel care

9 — Contractul de exploatare încheiat în 1999, inclusiv actul adițional din 3 martie 2003, și-a încetat efectele la 31 decembrie 2003.

10 — Cu privire la numeroasele probleme apărute în contextul modificărilor exploatațiilor și la circumstanțele excepționale, a se vedea Krämer, S., „Die Berücksichtigung von Betriebsübergaben und Härtefällen im Rahmen der Agrarreform 2003", în *Agrar- und Umweltrecht*, anul al 35-lea (2005), fascicula 12, p. 381-387.

11 — Spre deosebire de articolele 59 și 60 din regulament. În plus, articolul 58 prevede că statele membre pot pune în aplicare la nivel regional SPU prevăzută la capitolele 1-4 „în condițiile prevăzute în prezenta secțiune".

12 — A se vedea Hotărârea din 26 octombrie 2006, Koninklijke Coöperatie Cosun (C-248/04, Rec., p. I-10211, punctele 48-52), care citează Hotărârea din 12 decembrie 1985, Krohn (165/84, Rec., p. 3997, punctul 14). În Hotărârea Krohn, Curtea a stabilit că „operatorii economici au dreptul să invoce aplicarea prin analogie a unui regulament care în mod normal nu le-ar fi aplicabil, dacă pot să demonstreze că regulile aplicabile în cazul lor: [...] [i] sunt foarte asemănătoare cu cele pentru care aceștia solicită aplicarea prin analogie și [...] [ii] conțin o omisiune care este incompatibilă cu un principiu general al dreptului comunitar și care poate fi remediată prin aplicarea prin analogie a acestor alte reguli".

i-ar fi fost alocat dacă nu ar fi avut loc această conversie.

29. Așadar, deși aceste aspecte au fost invocate în mod expres în legătură cu modelul istoric al SPU, nu este mai puțin adevărat că utilizarea terenului în cauză ca pășune permanentă la data prevăzută la articolul 61 din regulament (în cadrul modelului regional) poate să se bazeze pe același tip de angajamente. Prin urmare, în contextul prezentei cauze, se poate considera că cele două regimuri juridice sunt foarte asemănătoare.

30. Astfel, guvernul german a subliniat în mod corect că obiectivul principal al articolului 40 alineatul (5) este să asigure protecția încrederii legitime a producătorilor agricoli, precum și, este necesar să adăugăm, a securității juridice.

31. Curtea a statuat în Hotărârea Nijemeisland [13], pronunțată într-o cauză referitoare la Regulamentul nr. 795/2004 și la Regulamentul nr. 1782/2003, că „principiul securității juridice, principiu general de drept comunitar, necesită ca o reglementare comunitară impusă justițiabililor să fie clară și precisă, astfel încât aceștia să fie în măsură să își cunoască în mod neechivoc drepturile și obligațiile și să acționeze în consecință […]. Or, în acțiunea principală, domnul Nijemeisland a acceptat, fără contestație și fără recunoașterea culpei sale, sancțiunea privind, potrivit reglementării în vigoare la momentul respectiv, pierderea primei timp de un an calendaristic. La acel moment, acestuia îi era imposibil să prevadă că decizia sa poate avea consecințe asupra viitoarelor plăți directe conform reglementării adoptate în 2003. Într-adevăr, înainte de intrarea în vigoare a regulamentului […], [domnul Nijemeisland] nu putea să prevadă că excluderea sa de la primirea primei ar juca un rol asupra cuantumului plății unice și că, prin urmare, ar putea avea consecințe financiare defavorabile lui timp de mai mulți ani."

32. În Hotărârea von Deetzen [14], de exemplu, Curtea s-a pronunțat în sensul că, „în cazul în care […] un producător a fost încurajat, precum în speță, printr-o măsură comunitară să suspende comercializarea [laptelui și a produselor lactate] pentru o perioadă limitată dintr-un motiv de interes general și în schimbul unei prime, acesta se poate aștepta în mod legitim să nu fie supus, la expirarea angajamentului său, unor restricții specifice tocmai ca urmare a faptului că a utilizat posibilitățile oferite de reglementarea comunitară".

13 — Hotărârea din 11 iunie 2009 (C-170/08, Rep., p. I-5127, punctele 44 și 45). La punctul precedent, Curtea citează în special Hotărârea din 9 iulie 1981, Gondrand și Garancini (169/80, Rec., p. 1931, punctul 17).

14 — Hotărârea din 28 aprilie 1988 (170/86, Rec., p. 2355, punctul 13). A se vedea și Hotărârea din 28 aprilie 1988, Mulder (120/86, Rec., p. 2321, punctul 24).

33. În final, am dori să arătăm că legiuitorul comunitar a prevăzut la articolul 38 alineatul (4) din Regulamentul nr. 795/2004 că articolul 40 din regulament urmează să se aplice *mutatis mutandis* în contextul modelului regional.

34. Toate considerațiile de mai sus reprezintă argumente în favoarea aplicării prin analogie a articolului 40 alineatul (5) din regulament în cadrul stabilit de articolul 61.

35. Revenind în mod specific la prima întrebare, instanța de trimitere afirmă că există îndoieli în cazurile în care lucrările de desțelenire și transformarea terenului arabil în pășune nu au fost determinate de o măsură agroecologică ce continua să își producă efectele la 15 mai 2003, ci măsura relevantă reprezintă o „continuare" a altei măsuri agroecologice – adoptată fie în temeiul Regulamentului nr. 2078/92, fie în temeiul Regulamentului nr. 1257/1999 – care a determinat transformarea terenului arabil în pășune [15]. Potrivit informațiilor de care dispune instanța de trimitere, contractul de exploatare din 1999, care continua să își producă efectele la 15 mai 2003 și care, conform clauzelor sale, fusese încheiat „în temeiul Regulamentului nr. 2078/92", reprezenta continuarea unui contract anterior, care acoperea tot o perioadă de cinci ani. În anul 1994, când a intrat în vigoare contractul anterior, terenul în cauză ar fi fost desțelenit și transformat din teren arabil în pășune (permanentă).

36. Suntem de acord cu opinia Comisiei conform căreia, având în vedere scopul [16] și economia articolului 40 alineatul (5) din regulament, cele două contracte în cauză ar trebui să fie considerate un tot unitar, deoarece ambele se referă la un angajament care promovează măsuri în sensul articolului 40 alineatul (5) primul paragraf din regulament și ambele prezintă o legătură neîntreruptă în timp. Într-adevăr, astfel cum a subliniat guvernul german, în această privință condiția esențială este ca măsura agroecologică inițială să îndeplinească toate cerințele impuse de articolul 40 alineatul (5) din regulament.

37. Rezultă că, în împrejurări precum cele din acțiunea principală, adică în situația în care terenul este utilizat ca pășune în cadrul unei măsuri agroecologice care continua să își producă efectele la data de referință prevăzută la articolul 61 din regulament și care

15 — În această privință, în cazul unei „legături directe" dintre o măsură subsecventă și măsura agroecologică ce a determinat desțelenirea, o lucrare publicată în 2006 de Bundesministerium für Verbraucherschutz, Ernährung und Landwirtschaft [Ministerul Federal pentru Protecția Consumatorilor, Alimente și Agricultură] din Germania, intitulată „Meilensteine der Agrarpolitik", afirmă, la punctul 100, că este posibil să fie admisă existența unei „circumstanțe excepționale".

16 — Astfel cum am precizat mai sus, scopul acestuia este să asigure că producătorii agricoli care au participat la măsuri ecologice pe parcursul perioadei de referință avute în vedere nu sunt dezavantajați pentru motivul că au procedat astfel.

constituie numai o continuare a utilizării ca pășune (permanentă), dar care este legată din punct de vedere temporal fără vreo întrerupere de o măsură agroecologică ce are ca obiect conversia acestor terenuri arabile în pășuni permanente, articolul 40 din acest regulament trebuie interpretat pe baza unei aprecieri globale a măsurii agroecologice anterioare și a celei care îi succedă.

2. A doua întrebare

38. În cazul în care se dă un răspuns afirmativ la prima întrebare, ceea ce considerăm că ar trebui să se întâmple, prin intermediul celei de a doua întrebări instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă articolul 40 alineatul (5) coroborat cu articolul 61 din regulament trebuie interpretat în sensul că numai existența unei legături cauzale între schimbarea destinației terenului și participarea la o măsură agroecologică permite – în contextul calculării cuantumului drepturilor la plată în funcție de suprafață – să nu se ia în considerare faptul că terenul era în continuare utilizat ca pășune permanentă la data de referință prevăzută la articolul 61 din regulament.

39. În esență, instanța de trimitere arată că nu reiese clar din reglementarea comunitară dacă – astfel cum pare a considera StAUN – circumstanțele excepționale pot fi recunoscute numai în cazurile în care s-a demonstrat că schimbarea destinației terenului din teren arabil în pășune a avut loc exclusiv în legătură cu participarea la o măsură agroecologică. Instanța de trimitere arată în continuare că poate fi concepută și situația în care – ca și cum ar fi vorba despre două acte distincte – un agricultor transformă o suprafață în pășune și abia ulterior decide să utilizeze această suprafață astfel încât să beneficieze de posibilitățile de acordare a ajutorului în temeiul măsurii agroecologice. Dacă acest agricultor participă ulterior la o astfel de măsură, aceasta înseamnă că și el este afectat în mod negativ de angajamentele privind realizarea extensificării.

40. Susținerea Comisiei cu privire la faptul că reiese din cuprinsul articolului 40 alineatul (5) din regulament că nu este necesar să se dovedească existența unei legături cauzale stricte între schimbarea destinației terenului în cauză și angajamentele agroecologice

este întemeiată [17]. Cu toate acestea, nu este mai puțin adevărat că, astfel cum reiese din considerațiile de mai sus, articolul 40 alineatul (5) din regulament coroborat cu articolul 61 se aplică în acțiunea principală prin analogie pe baza faptului că persoana respectivă utilizează terenul în cauză într-un anumit mod, și nu în altul, tocmai ca urmare a angajamentelor asumate în contextul aplicării măsurilor agroecologice. Conform susținerilor principale ale guvernului german și ale Comisiei, în ipoteza în care respectiva persoană utiliza deja terenul în cauză ca pășune înainte de a-și asuma angajamentul de a aplica măsuri agroecologice și independent de acesta, trebuie să se considere, pentru calcularea cuantumului de referință, că terenul în cauză era destinat pășunatului.

41. Prin urmare, răspunsul la cea de a doua întrebare trebuie să fie afirmativ, în sensul că, în contextul normelor procedurale aplicabile, dovada legăturii cauzale între o măsură agroecologică și schimbarea destinației terenului trebuie într-adevăr să fie stabilită. Totuși, trebuie amintit că jurisprudența Curții conține numeroase afirmații potrivit cărora revine statelor membre obligația de a nu institui norme procedurale care să facă practic imposibilă sau excesiv de dificilă exercitarea drepturilor conferite de ordinea juridică comunitară (principiul efectivității) [18].

42. Rezultă că articolul 40 alineatul (5) din regulament coroborat cu articolul 61 trebuie interpretat în sensul că, în contextul calculării cuantumului drepturilor la plată, numai prezența unei legături cauzale între schimbarea destinației terenului și participarea la o măsură agroecologică este suficientă pentru a nu lua în considerare faptul că acest teren era efectiv utilizat în continuare ca pășune permanentă la data de referință prevăzută la articolul 61 din regulament.

3. A treia întrebare

43. În sfârșit, instanța de trimitere ridică problema dacă, în temeiul dreptului comunitar, este necesar ca producătorul agricol care a desțelenit terenul arabil să

17 — Articolul 40 alineatul (5) primul paragraf impune doar ca producătorii agricoli să facă obiectul unor angajamente agroecologice în cursul perioadei de referință. Al doilea paragraf impune ca angajamentele în cauză să acopere perioada de referință menționată.

18 — A se vedea printre altele Hotărârea din 14 decembrie 1995, van Schijndel și van Veen (C-430/93 și C-431/93, Rec., p. I-4705, punctul 17), Hotărârea din 9 decembrie 2003, Comisia/Italia (C-129/00, Rec., p. I-14637, punctul 25), Hotărârea din 13 martie 2007, Unibet, (C-432/05, Rep., p. I-2271, punctul 43), și Hotărârea din 7 iunie 2007, van der Weerd și alții, (C-222/05-C-225/05, Rep., p. I-4233).

fie persoana care solicită recunoașterea existenței circumstanțelor excepționale prevăzute la articolul 40 alineatul (5). În prezenta cauză, exploatația din care provine exploatația domnului Grootes a devenit parte a contractului de exploatare din 1999 (conform actului adițional din 3 martie 2003) numai începând cu data de 31 decembrie 2002 – adică doar pentru ultimul an din durata totală a contractului.

44. Totuși, instanța de trimitere consideră în mod corect că și în astfel de cazuri este posibil să se aibă în vedere evitarea efectelor negative asupra acelor producători agricoli care au participat la măsuri de mediu comunitare în sectorul agricol ce au dat naștere unor angajamente cu privire la extensificare. Fără îndoială, în cazul în care termenul de valabilitate al unui contract se apropie de sfârșit, este foarte probabil ca o suprafață aflată sub incidența unei măsuri agroecologice (și a restricțiilor privind utilizarea asociate măsurii respective) să fie preluată în scopul de a fi din nou utilizată ca teren arabil. În prezenta cauză, această utilizare diferită a fost începută în 2004, când a fost cultivat porumb de siloz.

45. Astfel cum a susținut guvernul german, în cazul în care un teren este transferat unui producător agricol care acceptă preluarea obligațiilor asumate în cadrul unei măsuri agroecologice, producătorul agricol respectiv se poate aștepta că nu va fi tratat într-un mod mai puțin favorabil decât predecesorul său și că va avea același statut juridic ca și acesta din urmă. Cu condiția îndeplinirii tuturor celorlalte cerințe, acesta ar trebui să poată solicita cu succes recunoașterea existenței unor circumstanțe excepționale în temeiul articolului 40 alineatul (5) din regulament coroborat cu articolul 61.

46. Rezultă că articolul 40 alineatul (5) din regulament coroborat cu articolul 61 trebuie interpretat în sensul că nu este relevant dacă producătorul agricol care a formulat o cerere pentru acordarea drepturilor la plată este același cu producătorul agricol care a schimbat destinația terenului.

## IV — Concluzie

47. În lumina considerațiilor ce precedă, propunem Curții să răspundă la întrebările adresate de Verwaltungsgericht Schwerin după cum urmează:

„1) În împrejurări precum cele din acțiunea principală, adică în situația în care terenul este utilizat ca pășune în cadrul unei măsuri agroecologice care continua să își producă efectele la data de referință prevăzută la articolul 61 din Regulamentul (CE) nr. 1782/2003 al Consiliului din 29 septembrie 2003 de stabilire a normelor comune pentru schemele de sprijin direct în cadrul politicii agricole comune și de stabilire a anumitor scheme de sprijin pentru agricultori și de modificare a Regulamentului (CEE) nr. 2019/93 și a altor regulamente și care constituie numai o continuare a utilizării ca pășune (permanentă), dar care este legată din punct de vedere temporal fără vreo întrerupere de o măsură agroecologică ce are ca obiect conversia acestor terenuri arabile în pășuni permanente, articolul 40 din acest regulament trebuie interpretat pe baza unei aprecieri globale a măsurii agroecologice anterioare și a celei ce îi succedă.

2) Articolul 40 alineatul (5) din Regulamentul nr. 1782/2003 coroborat cu articolul 61 trebuie interpretat în sensul că, în contextul calculării cuantumului drepturilor la plată, numai prezența unei legături cauzale între schimbarea destinației terenului și participarea la o măsură agroecologică este suficientă pentru a nu lua

în considerare faptul că acest teren era efectiv utilizat în continuare ca pășune permanentă la data de referință prevăzută la articolul 61 din acest regulament.

3) Articolul 40 alineatul (5) din Regulamentul nr. 1782/2003 coroborat cu articolul 61 trebuie interpretat în sensul că nu este relevant dacă producătorul agricol care a formulat o cerere pentru acordarea drepturilor la plată este același cu producătorul agricol care a schimbat destinația terenului."